

Донбаська державна машинобудівна академія

Силабус навчальної дисципліни

«Ливарна гідравліка»

на 2025 / 2026 навчальний рік

Галузь знань	Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність	G10 Металургія
ОПП (ОНП)	«ЛИВАРНЕ ВИРОБНИЦТВО ЧОРНИХ ТА КОЛЬОРОВИХ МЕТАЛІВ І СПЛАВІВ»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Форма навчання	Очна (денна)
Семестр, в якому викладається дисципліна	6а, 6б
Статус дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	120 годин (4,0 кредити ЕКТС)
Мова викладання	Українська
Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс
Факультет	інтегрованих технологій і обладнання
Кафедра	ТОЛВ
Розробник	Федоров Микола Миколайович, кандидат технічних наук, доцент кафедри ТОЛВ nikolay.fyodorov@gmail.com , +38(095)-842-62-78
Викладач, який забезпечує проведення лекційних занять	Федоров Микола Миколайович, кандидат технічних наук, доцент кафедри ТОЛВ nikolay.fyodorov@gmail.com , +38(095)-842-62-78
Викладач, який забезпечує проведення практичних/лабораторних занять	Федоров Микола Миколайович, кандидат технічних наук, доцент кафедри ТОЛВ nikolay.fyodorov@gmail.com , +38(095)-842-62-78
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, технічне забезпечення – графопроєктор, проєктор, ноутбук, аудіосистема.
Лінк на дисципліну	http://moodle-new.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=195

Кількість годин	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Вид підсумкового контролю
120	36	18	-	66	Залік

Анотація	Освітній компонент (навчальна дисципліна) «Ливарна гідравліка» відноситься до циклу вибіркових дисциплін професійної підготовки. Вивчення дисципліни посилює загальні компетентності та універсальні навички фахівця, а також додаткові теоретичні та практичні знання за обраною спеціальністю, розвинення знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти в області ливарного виробництва. Основні завдання навчальної дисципліни полягають у формуванні у здобувачів вищої освіти таких результатів навчання: знання: - основні закони гідравліки, які застосовуються до рідких металів і сплавів; - реологічні властивості матеріалів; - математичний опис процесів витікання металу зі стопорних ковшів та ковшів з носиком; - закономірностей руху розплавів в каналах ливникової системи і відтворення тонких елементів рельєфу форми; - фільтрування розплавів; - процеси фізико-механічної взаємодії металу з формою; - математичний опис процесів заповнення піщаних і металевих ливарних форм при атмосферному тиску, підвищеному тиску та в вакуумі. уміння: - розраховувати тривалість, масову і об'ємну швидкість витікання металу із ковшів різного типу; - визначати режим руху металу в каналах ливарних форм; - розраховувати статичний і динамічний тиск розплаву на стінки форми; - визначати режими і тривалість фільтрування розплавів при застосуванні сітчастих, зернистих і пінокерамічних фільтрів; - розраховувати швидкість і тривалість заповнення ливарних форм при литті під тиском і в вакуумі; - визначати конфігурацію, об'єм і вагу тіл тиску; - проводити розрахунок перерізів каналів ливникових систем. опанування навиків: - роботи з довідково-нормативною та іншою технічною документацією й літературою щодо конструкцій ливникових систем; - дослідження причин утворення дефектів у виливках, які виникли через невірну обрану конструкцію ливникової системи.
Що буде вивчатися (предмет навчання)	Предметом вивчення навчальної дисципліни є: гідравлічні властивості рідких металів і сплавів, закономірності їх руху в каналах ливникової системи і відтворення тонких елементів рельєфу форми, фізико-механічна взаємодія металу з формою.
Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	Мета дисципліни: посилення професійних знань у майбутніх фахівців за металургійною спеціальністю, необхідних для подальшої інженерної діяльності у виробничих умовах підприємств України. Поглиблене вивчення питань, необхідних для покращення якості ливарних виробів, які виготовляються в сучасних ливарних цехах, розрахунку ливникових систем для їх отримання, розуміння закономірностей руху металу в каналах та порожнині ливарних форм.

Формат	Лекції (очний, дистанційний формат), практичні заняття (очний, дистанційний формат), консультації (очний, дистанційний формат), підсумковий контроль – залік (очний, дистанційний формат).
Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання; - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Порушенням академічної доброчесності здобувачами вважається: академічний плагіат, академічне шахрайство, фальсифікація результатів досліджень, посилань у власних публікаціях, будь-яких інших даних, у тому числі статистичних, що стосуються освітнього процесу та наукових досліджень; надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової) діяльності чи організації освітнього процесу; використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання; хабарництво; конфлікт інтересів; подарунок. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; позбавлення академічної стипендії; відрахування із закладу освіти.
Пререквізити	Вивчення курсу базується на знаннях, отриманих раніше під час вивчення таких освітніх компонентів як: хімія, фізика, фізична хімія, вища математика, теорія і технологія металургійних процесів, теоретичні основи ливарного виробництва.
Постреквізити	Освітній компонент як вибіркового сприяє формуванню та підсилює у здобувачів окремі загальні та фахові компетенції. Знання, отримані студентами при вивченні «Ливарної гідравліки», є корисними для успішного засвоєння таких навчальних дисциплін: виробництво виливків із кольорових металів, виробництво виливків спеціальними способами лиття», а також інших вибіркового освітніх компонентів циклу професійної підготовки.
Політика курсу	Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Під час роботи над виконанням завдань не припустимо порушення академічної доброчесності.

Оцінювання досягнень	При визначенні загальної оцінки враховуються результати поточного контролю з практичних занять, які відбулися в навчальний період, а також результати семестрових контрольних робіт. Залік за системою ЄКТС складають здобувачі, які виконали всі види робіт і набрали не менше 55 зі 100 балів за результатами семестрового навчання. 55-100 балів - виставляється, якщо здобувач виявив певні знання основного програмного матеріалу в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, у цілому впорався з поставленим завданням, припустився незначних помилок в арифметичних розрахунках, демонстрував здатність упоратися з виконанням завдань, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення. 0-55 балів – «Не зараховано» - виставляється, якщо здобувач виявив серйозні прогалини в знаннях основного матеріалу, зробив принципові помилки, не зміг розкрити суті поставлених теоретичних запитань тощо.
Інформаційне забезпечення	Основна література: 1. Дроб'язко В.М, Фесенко А.М., Лютий Р.В., Фесенко М.А. Ливарна гідравліка: Навчальний посібник. Краматорськ: ДДМА, 2010. – 108 с. 2. Лютий Р.В., Ямшинський М.М., Кочешков А.С. Теоретичні основи ливарних процесів: Підручник. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 330 с. 3. Теоретичні основи ливарного виробництва: підручник / В. Г. Могилатенко, О. І. Пономаренко, В. М. Дроб'язко та ін. – Харків: НТУ «ХП», 2011. – 288 с. Допоміжна література: 4. Верховлюк А. М. Взаємодія рідких і твердих фаз в металургійних процесах / А. М. Верховлюк. – Київ: Наукова думка, 2014. – 168 с. 5. Ливарні властивості металів і сплавів для прецизійного лиття: підручник / Богуслаєв В. О., Реп'ях С. І., Могилатенко В. Г. та ін. – Запоріжжя: Вид-во АТ «Мотор Січ», 2016. – 474 с. 6. Elbel T. Theory of foundry processes / T. Elbel, F. Navlicek. – Ostrava, 2014. – 96 p. Інформаційні ресурси: 1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ 2. Інформаційний ресурс з ливарного виробництва SOUZ-LITYO. Електронний ресурс. Режим доступу: https://lityo.com.ua 3. Бібліотека Донбаської державної машинобудівної академії. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.dgma.donetsk.ua/bibliografichni-pokazhchiki.html

Компетентності та заплановані результати навчання дисципліни

Дисципліна посилює у здобувачів вищої освіти

загальні компетентності:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- Здатність працювати в команді;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові компетентності:

- Здатність застосовувати і інтегрувати знання на основі розуміння інших інженерних спеціальностей;
- Здатність забезпечувати якість продукції;
- Здатність застосовувати та демонструвати базові знання з фундаментальних розділів фізичної хімії, ливарної гідравліки, металургійних та ливарних процесів і технологій виробництва, основ одержання якісних металів і сплавів.

Дисципліна забезпечує посилення **програмних результатів навчання:**

- Концептуальні знання і розуміння фундаментальних наук, що лежать в основі відповідної спеціалізації металургії, на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми;
- Вміння поєднувати теорію і практику для вирішення інженерних завдань відповідної спеціалізації металургії;
- Вміння аналізувати і керувати факторами, які впливають на технологічні процеси виготовлення, структуру та властивості литих виробів;
- Вміння розробляти і реалізовувати технологічні процеси виготовлення литих деталей.

Структура освітнього компонента

Назви змістовних тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Всього	у тому числі		
лек.		практ.	ср	
Модуль 1. Семестр 6а				
Розділ 1. Статичні і динамічні процеси в рідких металах				
Тема 1.1. Загальні закони ливарної гідравліки	11	4	2	5
Тема 1.2. Гідростатичні процеси в рідких металах	19	6	2	11
Тема 1.3. Гідродинамічні процеси в рідких металах	27	8	4	15
Контрольна робота 1	3	-	1	2
Всього годин за розділом 1 (Модулем 1)	60	18	9	33
Модуль 2. Семестр 6б				
Розділ 2. Гідравлічні закони руху рідких металів				

Тема 2.1. Витікання металу з ковшів	13	4	2	7
Тема 2.2. Рух металу в каналах ливникових систем	29	10	4	15
Тема 2.3. Фільтрування розплавів	15	4	2	7
Контрольна робота 2	3	-	1	2
Всього годин за розділом 2 (Модулем 2)	60	18	9	33
Всього годин	120	36	18	81

Система оцінювання

Сума балів	ECST	Оцінка	Рівень компетентності
90-100	A	відмінно	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.
81-89	B	добре	Достатній Забезпечує здобувачу освіти самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни
75-80	C		Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.
65-74	D	задовільно	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни
55-64	E		Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни
30-54	FX	незадовільно	Низький Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни
0-29	F		Незадовільний Здобувач освіти не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни

Силабус за змістом повністю відповідає робочій програмі навчальної дисципліни

Розробник:

 М.М. Федоров

« 28 » серпня 2025 р

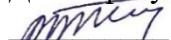
Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри ТОЛВ
Протокол № 1 від 28.08.2025
Завідувач кафедри ТОЛВ

 П.Г. Агравал

Гарант освітньої програми

 М.М. Федоров

« 28 » серпня 2025 р

Затверджую
Декан факультету
 О.Г. Гринь